

educació permanent, col·lectius vulnerables i autoritarismes quotidians

Q 42

17
2013

Aquest número ha estat coordinat per David Abril, Universitat de les Illes Balears

editorial

carpeta

Pedagogia de la memòria, una resposta als autoritarismes de gènere

Isabel Carrillo Flores • 5

Un recorregut d'investigació-acció des de la pedagogia de Paulo Freire en l'aprenentatge de l'italià com a L2 en adults

Alessio Surian, Consuelo Surian • 14

Protegir-nos per canviar el sistema, l'experiència de les defensores de drets humans a Mesomèrica

Marusia López • 24

Radicalització, famílies extremistes i altres metàfores: relat d'un viatge enlloc

Alberto Izquierdo Montero i Teresa Aguado Odina • 28

contínua

La pedagogia de l'oprimit, fonament freireà de l'educació popular

Marco Raúl Mejía J. • 37

persones, territoris i experiències

La Participació Ciutadana en els contextos d'exclusió: el cas del barri de la Coma

Rosario Faet Gallur • 85

Removent runes: encarnant els silencis d'un passat violent: una simbiosi necessària

Julia Estela Monárrez Fragós • 90

Educació per a la Salut (EPS) amb Persones que Exerceixen Prostitució (PEP).

Ana Mascaró Garcia • 97

Estratègia Anti-rumors

Ramon Sanahuja • 100

investigació

Sobrietat i riquesa educativa en una època de transició. Educació informal en els moviments de les economies diverses

Antonia de Vita • 107

arxiu

fotografia

«Menos jaulas y más aulas» • 121

dialògica

És l'educació, estúpids!

Salomó Marquès i Sebas Parra • 123

llibres

La "polis" segrestada. Propostes per a una Ciutat educadora

Consol Aguilar • 133

Com participar

Quaderns d'Educació Contínua?

Les pàgines de la nostra revista estan obertes a tot tipus de col·laboracions relacionades amb l'Educació i la Formació de les Persones Adultes. El nostre interès és oferir la publicació a tots aquells que desitgen col·laborar en ella exposant els seus coneixements, les seues reflexions i experiències analitzades. Així com també a les persones i institucions que desitgen difondre a través dels Quaderns d'Educació Contínua les seues iniciatives i activitats dins d'aquest àmbit.

Les col·laboracions han de requerir les següents condicions bàsiques:

- L'extensió dels treballs serà de 10 pàgines en format DIN A-4, a doble espai, amb un títol que sintetitzi el seu contingut. És convenient d'intercalar apartats que divideixquen i ordenen les diferents parts de l'exposició.
- S'enviarà dues còpies del treball acompanyades d'una versió d'aquest en suport informàtic, preferentment en Winword. S'aconsella, si el tema ho permet, incloure gràfics, quadres sinòptics, etc., que il·lustren i completen el contingut del text.
- Com és natural la revista podrà realitzar una «correcció d'estil» sobre el text original, que en cap dels casos alterarà els conceptes ni l'enfocament adoptats per l'autor.
- Notícies i dades per a ser incloses en les pàgines informatives de la revista, sobre congressos, jornades, convenis, acords, programes, plans, iniciatives, projectes; cursos, conferències, debats, premis i concursos; publicacions de llibres, revistes, manuals, etc.
- Ha d'incloure sempre la font responsable i les notes de referència on el lector pugui requerir major informació.

Educació per a la Salut (EPS) amb Persones que Exerceixen Prostitució (PEP). Una experiència a Mallorca

Ana Mascaró Garcia, psicòloga i mediatora cultural

L'Escola Graduada és un centre de salut a Mallorca, situat al casc antic de la ciutat de Palma. Com a moltes ciutats d'arreu del món, els espais on s'exerceix la prostitució, mal anomenats "barris xinesos", es situen als centres degradats de les ciutats. Per això les entitats que treballen amb persones que exerceixen la prostitució (en endavant, PEP) es solen trobar aprop d'aquests indrets.

A pesar de les diferents reformes de la ciutat i de l'actual procés de gentrificació¹ en el qual es troben immerses moltes ciutats europees, en el cas de Palma la gentrificació es tradueix en una expansió quantitativa de la indústria turística-immobiliària i una expansió qualitativa del que suposa l'expulsió de les persones que fins ara eren del barri. Això ha donat lloc a un *boom* que està desbordant les realitats locals del centre de la ciutat i en bona mesura de tota l'illa.

El centre de salut va iniciar l'any 2009 un procés de treball APOC (Atenció Primària Orientada a la Comunitat), adreçat a millorar la salut de la comunitat com un tot. Aquest procés ha de ser pràctic i experimental, ja que ha d'incloure el mètode clínic amb l'estratègia poblacional.

Per iniciar un procés APOC en un centre de salut s'ha de partir d'una anàlisi de la situació i d'una definició de la comunitat, i així es va iniciar el 2013 una diagnosi participativa de salut, que ha conclòs aquest any 2019.

Ja en els inicis de la diagnosi, i atesa la ubicació del nostre centre de salut, lligada a la demanda de diferents entitats de la zona, es va detectar la presència de determinats perfils poblacionals, i un d'aquests perfils era el que ens ocupa: el de persones que exerceixen la prostitució (PEP).

El primer que vàrem fer va ser anar al Diccionari de la Reial Acadèmia de la Llengua Espanyola a cercar la definició, i aquest definia la prostitució com "*Actividad u ocupación de la persona que mantiene relaciones sexuales a cambio de dinero*".

Si anem a un diccionari de sinònims, la paraula queda relacionada amb acepcions del tipus: *puterío*, *trac-ta*, *alcahueteria*, fornicació, enviliment... Com a antònims trobem el terme incorruptibilitat. En definitiva, el terme es relaciona del tot amb sexe i amb corrupció.

Vàrem iniciar un procés de formació per part dels professionals del centre de salut en metodologies educatives, tenint clar sempre el principi de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) que diu que l'educació per a la salut s'ha d'assolir, però mai no ha de ser una imposició.

El 1978, la conferència d'Alma-Ata, va donar una gran importància a l'educació per a la salut, en la promoció i l'autorresponsabilitat, i al treball comunitari per desenvolupar la capacitat de la població i que aquesta pugui participar plenament de la seva pròpia salut.

¹ Gentrificació: terme definit per Ruth Glass, també anomenat aburgesament o elitització, que suposa l'expulsió de la població resident a causa del canvi urbanístic.

El 1986, la Carta d'Ottawa va superar el concepte de prevenció i va entrar en la promoció de la salut, tant en el terreny individual, com a la comunitat i a les polítiques locals i globals.

L'Atenció Primària de Salut és l'espai ideal per poder abordar i prevenir els principals problemes de salut. Però sobretot, per caminar cap a la promoció de la salut. I ser així un espai en la comunitat generador de salut, no sols de cura.

Per tant, amb aquests principis clars i amb una metodologia educativa definida, el centre de salut de l'Escola Graduada va iniciar la seva formació en EPS amb PEP l'any 2009, de la mà d'una de les entitats que es troba molt aprop del nostre centre: Casal Petit.

Casal Petit és una entitat social que pertany a la congregació de les germanes oblates, que tenen com a missió ajudar a les persones que exerceixen la prostitució arreu del món, i són una referència en aquest tema.

Com hem vist amb les definicions anteriors, i fent revisió de l'educació per a la salut que es fa amb PEP a diferents latituds, veiem que totes les temàtiques versen sobre el tema de la seva sexualitat.

Sobretot, entorn a temàtiques com les infeccions de transmissió sexual, VIH, anticoncepció... Sense tenir en compte la persona com un tot, i considerant les PEP només com simples objectes sexuals.

Des del nostre centre de salut treballam també el tema de les infeccions de transmissió sexual, però tenint en compte que són PEP, així la metodologia pedagògica és mitjançant fotografies perquè les persones puguin reconèixer quan són amb un client les lesions a la pell a nivell visual.

Amb aquesta metodologia de treball i fent servir molt el llenguatge visual, ja que hi ha persones de països molt diferents, els temes tractats són:

- Estrés i autoestima: està demostrat que les PEP estan sotmeses a alts nivells d'estrés, i arriben fins i tot a patir símptomes d'estrés post-traumàtic. Les estadístiques ens parlen d'un alt nombre de suïcidis en el col·lectiu. Hi ha símptomes d'ansietat, angouxa, pors... perquè són persones que sempre són en estat d'alerta permanent.

- Ritme de vigília/son: en no gaudir d'un ritme regular del son-vigília, el descans d'aquestes persones es veu molt afectat.

- L'alimentació: per manca de temps i per viure moltes vegades en condicions inadequades, les pautes alimentàries no són molt adients, i recorren massa vegades a menjar ràpid de baixa qualitat.

- Drogues i alcohol: sobretot als clubs, molts clients obliguen les PEP a què consumeixin, i a més d'informar-ne sobre el perill, els ensenyam estratègies com acceptar les consumicions, però no prendre-les.

- Primers auxilis: a qualsevol grup en què treballam l'EPS treballam els primers auxilis, perquè és important que tota la població tenguí uns mínims de coneixements al respecte, també les PEP.

Atès que és important conèixer la problemàtica de les PEP, solem fer feina permanent sobre la realitat del col·lectiu. Participem de les activitats comunitàries que s'organitzen al territori, i som en contínua coordinació amb les entitats que treballen amb PEP, per a poder millorar l'EPS que impartim als diferents grups. Concretament participam de forma mensual a la Xarxa d'atenció a persones que exerceixen la prostitució (XADPEP) i al Grup d'Estudis de Prostitució de les Illes Balears) promogut per la Universitat de les Illes Balears.

Per concloure, els nostres projectes futurs passen per millorar el contingut de l'EPS i partir del coneixement de la realitat de les PEP a nivell d'hàbits de salut. El 2020 la nostra intenció és fer una recerca quantitativa sobre els hàbits de salut de les PEP que són usuàries de Casal Petit.